

De bruiloft te Kana Johannes 2.1-12

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2016; Arnhem-Nijmegen 2019

Stel u voor dat Jezus aanwezig zou zijn op onze eigen bruiloften. Zou dat onze bruiloften niet bijzonder maken? Stel u voor wat er zou kunnen gebeuren als Hij in ons midden was!

Het verhaal van de bruiloft te Kana, zoals Johannes de Evangelist het vertelt, kan worden gelezen als een eenvoudig wonderverhaal. Maar als we wat dieper graven, ontdekken we een rijkdom aan betekenis voor ons vandaag.

Een deel van die betekenis kunnen we aan de oppervlakte ontdekken door aandachtig te lezen. Maar we moeten ook iets weten van de gewoonten en de cultuur rondom bruiloften in de tijd van Jezus.

1. Jezus, Zijn discipelen en Maria op een bruiloft

Het verhaal begint met de woorden ‘op de derde dag’. Als u terugkijkt naar het vorige hoofdstuk van Johannes, zult u zien dat Jezus op de eerste en de tweede dag vijf mannen riep om Zijn discipelen te worden.

De bruiloft begon overigens op een woensdag. Dat was in Israël de gewoonte.

Het eerste wat Hij deed met de discipelen die Hij op maandag en dinsdag had geroepen, was op woensdag naar een bruiloft gaan. Eerst geen theologische studies. Geen prediking. Jezus maakte Zijn discipelen duidelijk dat Hij geen spelbreker was. Hij liet Zijn volgelingen kennismaken met een feest.

Ja, zo’n Heere volgen en dienen wij graag, zo’n Heere hebben wij graag in ons leven!

Het gebeurde in Kana, een klein dorpje op enkele kilometers afstand van Nazareth, waar Jezus het grootste deel van Zijn leven had gewoond. Vanaf de rand van Nazareth kon men Kana zien.

Het dorp was klein en onbelangrijk, vol kleine en onbelangrijke mensen. Arme mensen, denk ik. Waarom zouden ze anders zonder wijn zijn komen te zitten op een bruiloft?

Maria, de moeder van Jezus, was op het feest aanwezig. De manier waarop zij de dienaren opdraagt te doen wat Jezus zegt, wekt de indruk dat zij een officiële rol kan hebben gehad bij de organisatie van het feest.

Het minste wat we kunnen aannemen, is dat de familie van het bruidspaar bevriend was met Jezus en Zijn moeder, of zelfs familie van hen was.

Sommige oude Koptische documenten zeggen dat Maria de tante van de bruidegom was en dat de bruidegom niemand minder was dan Johannes, die later ook door Jezus als discipel zou worden geroepen. In dat geval schrijft Johannes hier in zijn Evangelie over zijn eigen bruiloft.

Het bruidspaar droeg kronen en bruiloftskleding, zoals dat ook tegenwoordig nog in de orthodoxe kerken gebeurt. Ik heb het in Egypte vaak gezien. Ten minste één week van hun leven werden de arme bruidegom en zijn bruid behandeld als een koning en zijn koningin.

Wijn was onmisbaar bij zulke bruiloften. Een uitspraak van de rabbijnen luidde. ‘Zonder wijn is er geen vreugde.’ Er dreigde dus een kleine ramp. Er was geen wijn meer. Hadden ze verkeerd berekend hoeveel ze nodig hadden? Waren er te veel gasten gekomen? Waren ze eenvoudigweg te arm om genoeg wijn te kopen?

De wijn raakte op. Gastvrijheid was een heilige plicht en wanneer de voorzieningen tijdens een bruiloft tekortschoten, was dat een verschreide vernedering voor de bruid en de bruidegom. Ook in onze tijd voelen we ons erg ongemakkelijk als er op een feest niet genoeg eten en drinken is.

Maar in die dagen was dit veel erger. Israël kende enkele interessante sociale en economische gewoonten.

Als iemand bij de bruiloft van zijn zoon een feest van een bepaalde kwaliteit gaf, met een bepaalde hoeveelheid vlees en wijn, had de vader van de bruidegom recht op een vergelijkbaar feest wanneer de zoon van zijn buurman trouwde.

Als de buurman geen vergelijkbare bruiloft organiseerde, met vergelijkbare hoeveelheden eten en drinken, kon hij voor de rechter worden gedaagd en aangeklaagd. Een bruiloftsfeest was niet slechts een sociale gelegenheid, maar bracht ook juridische verplichtingen met zich mee voor de gasten. Als u als gast aan een feest deelnam, had u de wettelijke verplichting om een soortgelijk feest te organiseren wanneer uw beurt kwam.

Stel u voor dat de wijn op uw feest opraakt. Dan kon uw buurman u voor de rechter dagen omdat hij het jaar daarvoor een beter feest had gegeven toen zijn zoon trouwde.

Dit klinkt ons misschien vreemd in de oren, maar in een arme samenleving is het helemaal niet zo vreemd om te denken dat wanneer ik mijn buurman een week lang moet voeden en hem een week lang drinken moet geven, ik recht heb op een vergelijkbare behandeling door mijn buurman.

Het kan dus zijn dat Jezus een jong echtpaar niet alleen van sociale schande heeft gered, maar hen ook heeft behoed voor een financiële verplichting die hen jarenlang economisch had kunnen verlammen. Jezus kwam een arm gezin te hulp dat onder grote financiële druk stond.

2. Maria komt tussenbeide

Maria merkte het probleem op en kwam tussenbeide om het feest en het pasgetrouwde paar te redden. Haar optreden getuigt van haar grote geloof in haar Zoon Jezus.

De woorden die Jezus voor Zijn moeder gebruikt, klinken ons niet erg vriendelijk in de oren. ‘Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijn uur is nog niet gekomen.’

Het woord 'vrouw' klinkt voor ons niet beleefd, maar het getuigde wel van respect. Wanneer Jezus aan het kruis hangt en wil dat Johannes voor Zijn moeder zorgt, zegt Hij. 'Vrouw, zie, uw zoon.' En tegen Johannes zegt Hij. 'Zie, uw moeder.'

Tegelijkertijd maakt Jezus duidelijk dat Maria zich met iets bezighoudt waarmee zij zich niet zou moeten bemoeien. 'Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijn uur is nog niet gekomen.'

Hier, aan het begin van Zijn bediening, nu Hij zojuist begonnen is Zijn eerste volgelingen te roepen, verwijst Jezus naar Zijn dood en opstanding. Daar zou Zijn leven om draaien. De lange weg naar Jeruzalem. Daarvoor was Hij in de wereld gekomen. Niet om wijn te maken voor bruiloften.

Maar er is natuurlijk een verband. Omdat Jezus gekomen was om het leven van mensen weer op het rechte spoor met God te brengen en hun overvloedig leven met God te geven, heeft dit ook gevolgen voor ons dagelijks leven vandaag.

Op het uur van Zijn dood en opstanding heeft Hij voor ons de weg geopend naar het eeuwige bruiloftsfeest. En in dit tegenwoordige leven laat Hij ons al iets proeven van dat eeuwige feestmaal.

Onze christelijke visie is niet zo geestelijk en wereldvreemd dat God niets te maken zou hebben met ons gewone leven van vandaag.

Hij wil dat wij vandaag een leven van vrede, liefde en vreugde leiden. En God heeft allerm minst iets tegen prachtige bruiloften of andere feesten. Zij zijn een viering van het grote leven dat God ons heeft gegeven en zij zijn een voorproef van het overvloedige leven dat op een dag hemel en aarde zal vervullen.

Begreep Maria hier iets van? Waarschijnlijk niet. Maar zelfs wanneer Jezus haar zegt dat Zijn uur nog niet gekomen is, weet zij zeker dat Hij iets zal doen voor dat arme echtpaar en voor hun feest. Zij wist wat voor Zoon zij had.

Maria geloofde zo sterk in Hem dat zij zich tot de dienaren wendde en tegen hen zei. 'Wat Hij ook tegen u zal zeggen, doe dat.'

Wat een les voor de nieuwe discipelen van Jezus. Ze waren nog maar nauwelijks begonnen Hem te volgen of ze leerden al deze prachtige les. 'Jezus wil het beste voor ons, maar wij moeten doen wat Hij zegt.'

In onze behoeften, in onze problemen en in onze worstelingen mogen wij bidden en verwachten dat onze Heere komt en ons helpt. Maar Hij verwacht ook van ons dat wij doen wat Hij zegt. Liefde en barmhartigheid worden in evenwicht gehouden door waarheid en gehoorzaamheid.

Daarna komt Jezus in actie. Hij laat de zes grote stenen watervaten tot de rand toe met water vullen. Johannes zegt uitdrukkelijk dat deze vaten bestemd waren voor de reinigingsceremoniën van de Joden.

Dit water werd gebruikt om bij binnenkomst in het huis de voeten te reinigen. De wegen waren stoffig en de mensen liepen op sandalen. Op een droge dag waren de voeten bedekt met stof en op een natte dag waren ze besmeurd met modder. Water werd gebruikt om de voeten te reinigen.

Het water was ook nodig om de handen te wassen. Strenge Joden wasten hun handen vóór een maaltijd en tussen iedere gang. Hoe dit moest gebeuren en hoe men de handen moest wassen, was nauwkeurig vastgelegd in de godsdienstige wetten van Israël.

Als dit niet gebeurde, waren de handen ritueel onrein en zou de persoon onrein voedsel eten. Dat was een groot taboe in Israël. Voor het wassen van de voeten en de handen stonden daar deze grote stenen watervaten.

Is wat hierna gebeurt misschien Johannes' boodschap dat de Joodse reinigingsrituelen overbodig zouden worden? Misschien. In ieder geval gebruikt Jezus de watervaten voor iets dat veel meer betekenis heeft en dat in onze christelijke beleving vaak verwijst naar wat Christus voor ons heeft gedaan. Een volmaakte verlossing door Zijn bloed, waardoor alle andere reinigingsgebruiken overbodig worden.

3. Het teken van Zijn heerlijkheid

Toen deze watervaten gevuld waren, bevatten ze elk tussen de twintig en dertig gallon water. Dat betekent dat de zes samen tussen de 500 en 700 liter wijn bevatten. Wat een overvloed! Veel meer dan er op die bruiloft nodig was!

Wanneer de genade van Jezus tot ons komt, is er genoeg, en zelfs meer dan genoeg, voor iedereen. Geen bruiloftsfeest in Kana kon na het opraken van de oorspronkelijke voorraad nog eens 700 liter wijn opdrinken. Geen enkele nood op aarde kan de genade van Christus uitputten. Daarin is een heerlijke overvloed.

Johannes zegt dat dit wonder, waarbij water in wijn werd veranderd, het eerste teken was dat Jezus deed. Het was een teken. Het betekende iets.

Een van de tekenen die in de Heilige Schriften van Israël worden genoemd voor de komst van de Messias, is overvloed. Hier zien we de vervulling van de oude profetieën.

‘De HEERE zal het goede geven, en ons land zal zijn opbrengst geven.’ (Psalm 85.13)

‘De dorsvloeren zullen vol koren zijn, de perskuipen zullen overvloeien van nieuwe wijn en olie.’ (Joël 2.24; vgl. Amos 9.13-15)

Johannes laat ons zien. Hier is de Messias van Israël, de Verlosser van de wereld. Later, in hoofdstuk 10, benadrukt Johannes de woorden van onze Heere. ‘Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed hebben.’

De kerkvaders hebben in de goede wijn die aan het einde komt, de beloning en vreugde van het eeuwige leven gezien die God geeft aan hen die Christus willen volgen en in dit leven bitterheid en tegenspoed hebben verdragen. Maar die beloning is niet alleen voor het einde.

Ook nu, terwijl wij midden in de bitterheid van het leven staan, laat onze Heere ons al veel voorproefjes van Zijn komende Koninkrijk genieten. Zo verwachten wij ook vandaag met brood en wijn het eeuwige feestmaal in de hemel.

Johannes wil ons niet alleen laten zien dat Jezus op een bepaalde dag in Kana op wonderbaarlijke wijze water in wijn veranderde. Hij wil ons laten zien dat hier de Verlosser van de wereld is, die op een dag de hele wereld zal herstellen tot de overvloed die God voor ons heeft bestemd.

En telkens wanneer Jezus in uw leven komt, komt er zelfs vandaag een nieuwe kwaliteit in uw leven, die lijkt op het veranderen van water in wijn. Zonder Jezus kan het leven saai, dor en vlak zijn. Wanneer Jezus erin komt, wordt het leven levendiger, sprankelender en boeiender. Zonder Jezus kan het leven kleurloos en oninteressant zijn. Met Hem wordt het beter.

Dit eerste teken van Jezus maakte Zijn heerlijkheid openbaar, zegt Johannes. Het laat ons zien dat Hij niet slechts een mens is, maar dat in Hem de heerlijkheid van God zichtbaar wordt. Geen wonder dat we lezen dat de discipelen in Hem geloofden.

Nu ja, dat zou ik ook doen als ik met mijn eigen ogen zag dat water in goede wijn werd veranderd.

Conclusie

Laten wij onze hoop stellen op deze heerlijke Heere, die door Zijn goddelijke macht water in wijn kan veranderen en die deze hele wereld op een dag zal maken tot een groot wijnfeest.

Laten wij op deze Heere vertrouwen en tot Hem bidden. Hij wil ons vele voorproefjes geven van de komende omkeer van hemel en aarde.

En laten wij, met deze grote Heere voor ogen, zorgvuldig acht slaan op de woorden van Zijn moeder. ‘Wat Hij ook tegen u zal zeggen, doe dat.’

Amen.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.